

mindelige Talemaader, eller, som den ærede Ake Landsthingsmand for 10de Kreds (Grundtvig) sidst udtrykte sig, de oplogte Frafer af vammel Grød; jeg kan ogsaa tale tykt. Jeg vil bemærke ligeoverfor den ærede sidste Taler, at det er gammelt her i Danmark, at vor Tilstand, vore sociale Forhold og vor hele Statsbygning maa hvile paa et folkeligt Grundlag, og er der nogen politisk Tanke, der er hjemmesødt og dybt rodfæstet her i Danmark, saa er det netop Rigsheden. Allerede Absolutismen har gjort — ogsaa i dette Ords styggeste Betydning — i denne Artikel, men den har paa den anden Side ogsaa erhvervet sig store og væsentlige Fortjenester ved at tilvejebringe sociale Reformers, som have, jeg kan gjerne sige stabt, eller i ethvert Tilfælde lagt en god Grundvold til de to Hovedelementer for en virkelig folkelig Udvikling, nemlig en nogenlunde jevn Udbredelse af Velstanden og en let Afgang til at erhverve sig de Kunstfæber, uden hvilke en frugtbringende Brug af Velstanden ikke vil være mulig. Herom have vi allerede før 1789 været meget enige her i Landet, og allermindst kan jeg forstaae, at en Indvending i denne Retning gjøres mod dem, som væsentlig have tilvejebragt Grundloven af 5te Juni 1849; thi skjøndt den ærede sidste Taler er ung, maa han dog vide, at det ligesaa tidt var de smaa som de store Bønder, der tilvejebragte den. Gjennem den har der udtalt sig en stor og dyb Respect for Rigsheden, en stor alvorlig Overbeviisning om, at det kun er igennem den, man kan opdrage et politisk Folk, og at det kun er ved at tage alle Folkets Kræfter med i Brug for Fædrelandets Vel, at Danmark overhovedet kan bestaae eller kan komme til nogensomhelst glædelig Udvikling. Det er imidlertid ganske vist, at der siden det mærkbare Aar 1848 har været meget alvorlig Opfordring til at revidere den første Begeistrings Opfattelse af — jeg vil bruge det sædvanlig anvendte Ord — den almindelige Stemmeret, men jeg vil nu erklære den ærede Taler, at jeg hører til dem, der aldrig nogensinde have været vakkende med Hensyn til min Overbeviisning i saa Henseende. Jeg har aldrig staaet i den Illusion, at Frigivne paa en eneste Nat kunde blive et fribaarnt Folk; jeg har overmaade vel vidst, at der

skulde gaae en lang og suur Opbragelsestid i Forveien, men jeg har ved at see denne afføde mange meget uhyggelige Skikkelser og Størrelser søgt en rigelig Trøst baade i det Fremtids Haab, at der i ethvert Tilfælde vilde opvøse en ny Generation, som vilde være værdig til at nyde, bære og bruge den Frihed, som deres Fædre have søvet sig til, — thi den er ikke Frugten af en lang og uønskelig Kamp, det er en Himlens Naadegave, lad os kalde den saaledes, thi det lyder bedre — og tillige har jeg søgt en væsentlig Trøst, ved netop blandt det menige Folk at see den Eine efter den Anden opstaae, som, ved at sammenlignes med deres Fædre, virkelig gave disse Forhaabninger en fast og sikker Grund at staae paa. Om jeg end ofte har sølt mig bebrøvet over flere af de Phænomener, vi have seet i vort politiske Liv, have disse dog næsten aldrig hidvørt fra de Tilfælde, hvor det menige Folk igennem sine egne hjemfødt Organer har udtalt, hvad der laa det paa Sind og Hjerte, men derimod har jeg havt Leilighed til at gjøre den bebrøvelige Erfaring, at der i ethvert Fald skal hengaae lang Tid, før det menige Folk lærer ikke at lade sig misbruge af Folk, der saavel i moralsk, som i intellectuel Henseende ere aldeles uværdige til at spille den Rolle i et ærefjært Folks politiske Liv, som mange af dem endnu spille. Er da denne Lov, om hvilken der her er Tale, et Brud paa den almindelige Stemmeret? Jeg sagde før, at der har været stor Opfordring til at overveie, om man dog ikke i Virkeligheden har været Idealist, — hvilket kan være overordentligt skjønt for Individet, men er overordentlig farligt for Statslivet, — og af en stor og skøn Idee har ladet sig henrive til at medvirke til Resultater, der ikke kunne staae deres Prøve i det daglige Livs haarde Trængsler og trives ved Siden af alt det Lave og Slette, som dog ligger paa Bunden af den menneskelige Natur og Alttraa i alle Samfund; men jeg tilstaaer, at det har i høi Grad forbausset mig — jeg vil ikke sige, at det har kjædet mig og heller ikke, at det moret mig; thi dette vilde næsten være en endnu større Uartighed — at høre en Mand, der dog kender Historien baade i den gamle og i den nye Tid (Grundtvig), i saa Henseende at paaheraabe sig Frankrigs Exempel;